

**VALTIOVARAINVALIOKUNNAN
LAUSUNTO 32/2004 vp**

Valtioneuvoston selvitys komission tiedonannosta neuvostolle ja Euroopan parlamentille Natura 2000 -verkoston rahoittamisesta

Valtioneuvoston selvitys komission ehdotuksesta Euroopan parlamentin ja neuvoston asetukseksi ympäristöalan rahoitusvälineestä (LIFE+)

Suurelle valiokunnalle

JOHDANTO

Vireilletulo

Suuri valiokunta on 29 päivänä syyskuuta 2004 lähettänyt valtioneuvoston selvityksen komission tiedonannosta neuvostolle ja Euroopan parlamentille Natura 2000 -verkoston rahoittamisesta (E 87/2004 vp) valtiovarainvaliokunnalle mahdollisia toimenpiteitä varten.

Samoin suuri valiokunta on 30 päivänä marraskuuta 2004 lähettänyt valtioneuvoston selvityksen komission ehdotuksesta Euroopan parlamentin ja neuvoston asetukseksi ympäristöalan rahoitusvälineestä (LIFE+) (E 127/2004 vp) valtiovarainvaliokunnalle mahdollisia toimenpiteitä varten.

Valtiovarainvaliokunta antaa asioista yhteisen lausunnon.

Jaostovalmistelu

Asiat on valmisteltu valtiovarainvaliokunnan asunto- ja ympäristöjaostossa.

Asiantuntijat

Asunto- ja ympäristöjaostossa ovat olleet kuultavina

- ympäristöneuvos Jussi Soramäki, ympäristöministeriö
- vanhempi budjettisihteeri Päivi Valkama, valtiovarainministeriö.

VALTIONEUVOSTON SELVITYKSET

E 87/2004 vp, E 127/2004 vp

Ehdotus

Komissio on luontodirektiivin perusteella velvollinen järjestämään yhteisörahoituksen Natura 2000 -verkkoon luontodirektiivin perusteella sisällytetyille alueille. Naturan vuosittaiseksi

rahoitustarpeeksi on arvioitu laajentuneessa yhteisössä noin 6,1 miljardia euroa. Komission arvion mukaan noin puolet eli noin 3 miljardia euroa voisi olla yhteisörahoitusta.

Komissio ehdottaa, että jäsenvaltiot voisivat saada yhteisörahoitusta Natura 2000 -verkkoon nykyisistä rahoitusvälineistä. Keskeisellä

sijalla olisivat maaseudun kehittämisrahasto sekä aluekehitys- ja koheesiorahastot. Rahoitusta täydennettäisiin ympäristöalan rahoitusvälineellä Life+, jolla myös tuettaisiin muun muassa yhteisön ympäristöpolitiikan ja lainsäädännön kehittämistä. Lisäksi komissio aikoo laatia otsakkeen 1a Kasvu ja kilpailukyky puiteissa puiteohjelman, jossa olisi erillinen ympäristöteknologiaan ja ekotehokkaisiin innovaatioihin liittyvä osa.

Komissio katsoo, että rahoituksen integroiminen yhteen rahoitusvälineeseen on erillisrahastoa parempi ratkaisu kolmesta syystä. Ensimmäkin ratkaisulla varmistettaisiin, että Natura 2000 -alueita hoidetaan osana EU:n laajempaa maankäytön hallintaa ja suunnittelua. Täydentävä lähestymistapa antaisi Natura 2000 -verkostolle mahdollisuudet täyttää tehtävänsä Euroopan biologisen monimuotoisuuden suojelemisessa paremmin kuin jos alueet nähtäisiin erillisinä muusta politiikan asiayhteydestä. Toiseksi ratkaisu antaisi jäsenvaltioille mahdollisuuden määritellä painopisteensä ja kehittää politiikkojaan ja toimenpiteitään omien kansallisten ja alueellisten erityispiirteidensä mukaan. Ratkaisulla vältettäisiin myös yhteisön eri rahoitusvälineiden päällekkäisyys ja siitä aiheutuvat hallinnolliset hankaluudet.

Valtioneuvoston kanta

Suomi hyväksyy komission peruslinjaukset, joissa jäsenvaltioille annetaan mahdollisuus si-

sällyttää Natura 2000 -verkostoon liittyviä toimia erityisesti maaseudun kehittämisasetuksen mukaisiin ohjelmiin ja aluekehitys- sekä koheesiorahastoasetuksen mukaisiin ohjelmiin. Suomi tukee myös komission perusajatusta yhdistää monta pientä rahoitusinstrumenttia yhdeksi, sillä se mahdollistaa tarpeellisen joustavuuden ja mahdollisuuden reagoida ohjelmakauden aikana esiin tulleisiin kysymyksiin.

Suomi pitää tärkeänä, että komissio laatii asetuksen käsittelyä varten tarkemman selvityksen sekä ehdotetun budjetin rakenteesta että alustavan ehdotuksen rahoituksen jakautumisesta toiminta-alueisiin ja tuettaviin toimiin.

Life+-rahoitusta on tarkoitus käyttää niiden toimien rahoittamiseen, joihin ei muuten saisi yhteisörahoitusta. Suomi katsoo, että komission ehdotuksella Life+-rahoitusvälineeksi ei kuitenkaan voida riittävästi rahoittaa niitä Natura-verkoston perustamiseen ja ylläpitämiseen liittyviä toimia, jotka jäävät aluekehitys- ja maaseudun kehittämisrahoituksen ulkopuolelle.

Life+-rahoitusvälinettä tulisi muokata niin, että sitä voidaan käyttää myös Natura 2000 -verkon perustamiseen, hoitoon ja käyttöön liittyvien toimien rahoitukseen. Tämä edellyttää, että resursseja ohjataan Natura 2000 -verkostoon Life+-rahoitusvälineen kautta huomattavasti enemmän kuin mitä komissio on esittänyt.

VALIOKUNNAN KANNANOTOT

Perustelut

Suomen Natura-verkosto on luonnonolosuhteista johtuen laaja, erityisesti kun se suhteutetaan väestömäärään ja bruttokansantuloon. Natura-alueita on noin hehtaari jokaista suomalaista kohden. Natura-verkostoa on rahoitettu tähän asti pääsääntöisesti kansallisin varoin. Verkoston vuosittaisiksi kustannuksiksi on arvioitu noin 50 miljoonaa euroa. Suurimmat kustannukset aiheutuvat valtiolle hankittavista alueista ja

maanomistajille maksettavista luonnonsuojelulain mukaisista korvauksista. Tulevaisuudessa muun muassa alueiden hoitoon, käyttöön ja seurantaan liittyvien kustannusten arvioidaan kasvavan tuntuvasti.

Komissio ehdottaa, että pääosa Natura 2000 -verkoston yhteisörahoituksesta tulisi maaseudun kehittämisrahoituksen ja aluekehitysrahoituksen kautta. Valiokunta on maaseudun kehittämisasetuksesta antamassaan lausunnossa VaVL 27/2004 vp pitänyt hyvänä sitä, että maaseudun

kehittämistoimien rahoitus kootaan yhteen rahastoon. Useiden pienten rahoitusinstrumenttien yhdistäminen helpottaisi hallinnointia ja parantaisi tehokkuutta. Varojen jakaminen olisi myös joustavampaa ja hallintokustannukset pienentyisivät, kun samanlaisia toimia ei enää rahoitettaisi eri ohjelmista. Myös politiikan tavoitteenasettelu olisi yhtenäisempää.

Naturan rahoituksen integroiminen muihin politiikkoihin saattaa myös parantaa yhteisörahoituksen saatavuutta. Valiokunnan saaman selvityksen mukaan komission ehdottama rahoitusmalli ei kuitenkaan antaisi mahdollisuutta rahoittaa Natura-verkostoa tasapuolisesti eri puolilla Suomea eikä eri puolilla yhteisöä. Tämä johtuu siitä, että edellä mainittua kahta rahoitusmuotoa ei ole suunniteltu käytettäväksi luontodirektiivin velvoitteiden mukaan laaditun Natura 2000 -verkoston toteuttamiseen ja ylläpitämiseen. Maaseudun kehittämisrahoitus mahdollistaisi vain käytössä olevien maatalousmaiden ja metsäisten Natura-alueiden rahoittamista. Aluekehitysrahoitus rajoittuu infrastruktuurin rahoittamiseen. Erityisen ongelmallisina alueina rahoituksen suhteen ovat esimerkiksi puuttomat suot ja kosteikkoalueet sekä merellä ja järvillä sijaitsevat Natura-alueet, jotka muodostavat huomattavan osan Suomen Natura 2000 -verkostosta.

Komissio on luontodirektiivin 8 artiklan perusteella velvollinen järjestämään yhteisörahoitusta Natura 2000 -verkostoon luontodirektiivin perusteella sisällytetyille alueille. Yhteisörahoitus on tarkoitettu erityisesti tasoittamaan niiden

jäsenvaltioiden kustannustaakkaa, joiden alueella on luonnonolosuhteista johtuen paljon Natura-alueita.

Suomen Natura-verkon rahoitus voi edellä mainituista syistä osoittautua ongelmalliseksi maaseudun kehittämisrahoituksen tai aluekehitysrahoituksen kautta. Vaarana on, että keskeinen osa Suomen Natura 2000 -verkoston rahoitustarpeista voi jäädä yhteisörahoituksen ulkopuolelle. Valiokunnan mielestä Natura-alueiden rahoitus ei myöskään saa heikentää sitä rahoitusta, jota tarvitaan maatilatalouden säilyttämisessä ja maaseudun elinvoimaisuuden edistämisessä.

Valiokunnan mielestä keskeisintä on saada Suomen Natura 2000 -verkon aiheuttamiin kustannuksiin rahoitus, joka on riittävä verkoston laajuuteen nähden. Mikäli komission ehdottamaan rahoitusmalliin ei tehdä sellaisia muutoksia, jotka varmistavat riittävän rahoituksen Suomen Natura-verkolle, on vielä selvitettävä mahdollisuudet erillisen Natura 2000 -verkostoa varten tarkoitetun rahaston perustamiseen. Valiokunnan mielestä on myös joka tapauksessa pyrittävä vahvistamaan ja kehittämään Life+-rahoitusvälinettä niin, että sitä voidaan käyttää myös Natura 2000 -verkoston perustamiseen, hoitoon ja käyttöön liittyvien toimien rahoitukseen.

Lausunto

Lausuntonaan valtiovarainvaliokunta ilmoittaa,

että valiokunta yhtyy valtioneuvoston kantaan edellä todetuin huomautuksin.

VaVL 32/2004 vp — E 87/2004 vp, E 127/2004 vp

Helsingissä 8 päivänä joulukuuta 2004

Asian ratkaisevaan käsittelyyn valiokunnassa ovat ottaneet osaa

pj.	Olavi Ala-Nissilä /kesk	Virpa Puisto /sd
jäs.	Christina Gestrin /r	Matti Saarinen /sd
	Jyri Häkämies /kok	Kimmo Sasi /kok
	Kyösti Karjula /kesk	Irja Tulonen /kok
	Jari Koskinen /kok	Kari Uotila /vas
	Pekka Kuosmanen /kok	Jukka Vihriälä /kesk
	Reijo Laitinen /sd	vjäs. Janina Andersson /vihr
	Maija-Liisa Lindqvist /kesk	Arto Bryggare /sd
	Mika Lintilä /kesk	Timo Kalli /kesk
	Pirkko Peltomo /sd	Eero Lämsä /kesk.
	Iivo Polvi /vas	

Valiokunnan sihteerinä jaostokäsittelyssä on toiminut

valiokuntaneuvos Hellevi Ikävalko.